

Vývoj ekologického zemědělství v ČR a ve světě,
trendy, příležitosti a úskalí v současném postavení
biopotravin na trhu

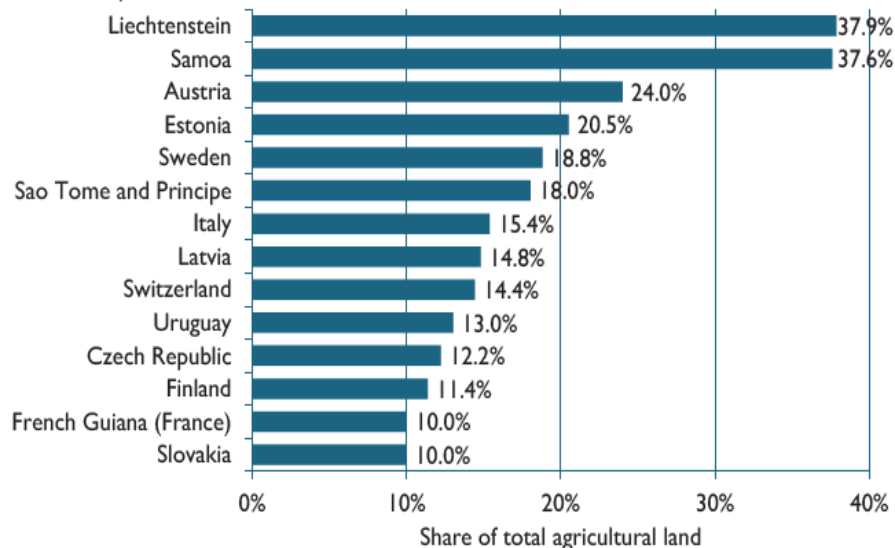
- Asi 2,4 milionu farmářů na světě hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství, z toho 350 000 v Evropě
- Na světě se prodají biopotraviny za **90 bilionu EUR**

České ekologické zemědělství

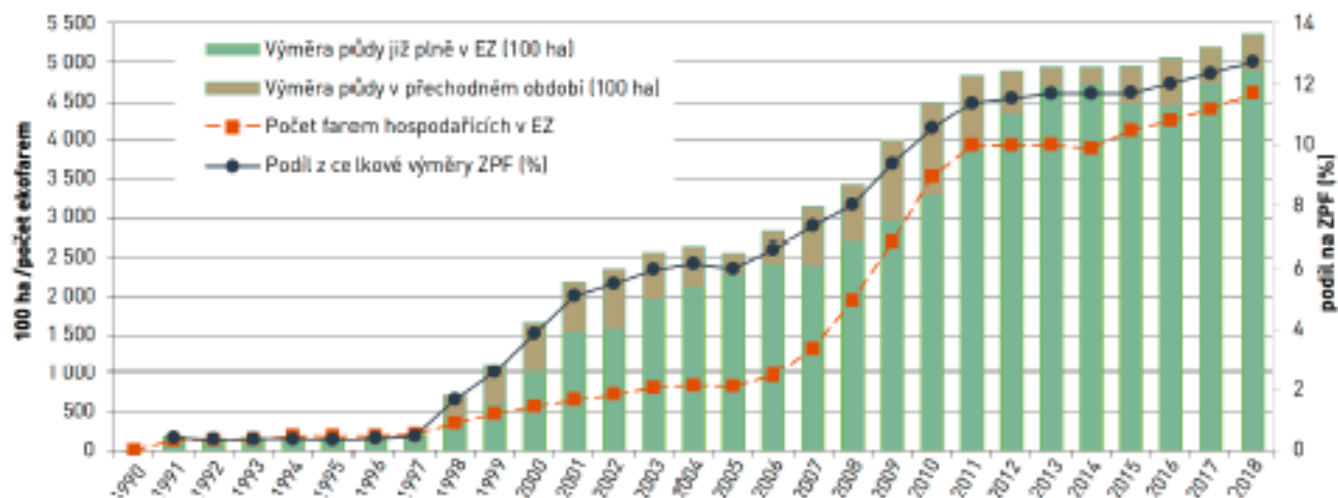
- V roce **1990** u nás vznikly první **tři** ekologické farmy. Nyní **4612**. Loni každý den, včetně víkendů, přibývala více než jedna nová ekofarma.
- Aktuálně 223 faremních zpracovatelů, 760 výrobců biopotravin.
- *90% plochy v LFA x konvence 25% plochy v LFA*
- Dle šetření FADN činí produkce EZ podniků **6,8 mld TEDY 5,1% podíl na zem.produkci ČR**
- Pěstují na bezmála 480 000 hektarů zemědělské půdy – tedy na výměře zhruba stejné jako kompletní Královéhradecký kraj. Pro srovnání: před patnácti lety to byla poloviční výměra a šestkrát méně farem.
- Česko s více než 12% podílem ekologického zemědělství na celkové ploše půdy šesté v Evropě – po Rakousku, Estonsku, Švédsku, Itálii a Švýcarsku.

Countries with an organic share of at least 10 percent of the agricultural land 2017

Source: FiBL survey 2019

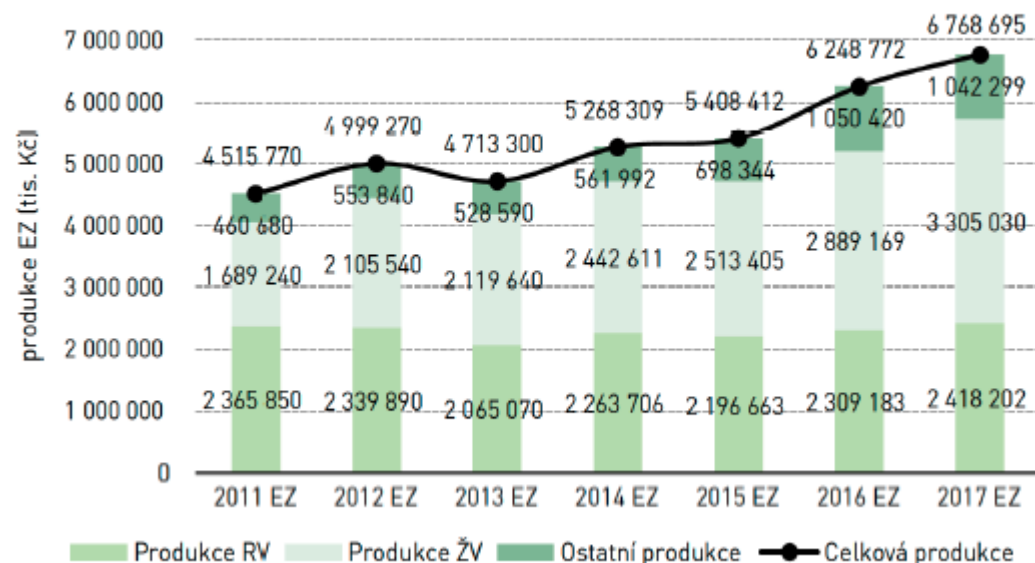

Graf 1: Vývoj celkové výměry půdy a počtu farem v EZ a podílu na celkovém ZPF (1990–2018)

Pozn.: ZPF = zemědělský půdní fond dle katastru nemovitostí (ČZÚK). Zdroj: MZe a REP (údaje vždy k 31. 12. daného roku); zpracovala ČTPEZ

Graf 2: Vývoj odhadu celkové produkce ekologického zemědělství (2011–2017)

EZ není filozofický koncept. Farmáři musí plnit konkrétní a striktní pravidla. Vycházejí z globálního standardu, ze kterého je převzal nejprve domácí český zákon a posléze unijní legislativa, na níž se domluvily evropské státy. Každoročně a farmách probíhá kontrola (nad rámec běžných kontrol ze strany státu), prováděná pověřenými KO. Teprve poté obdrží certifikát!

Ekologické zemědělství používá sofistikované postupy, aby skloubilo výnosy s péčí o zdravou půdu, zdravá zvířata a starostí o zdravé jídlo.

- Koloběh živin (uzavřený v rámci farmy): Namísto syntetických hnojiv farmáři aplikují např. hnůj ze statku. Také si vyrábějí vlastní kompost a pěstují takzvané zelené hnojení: hodně jetelovin a luskovin, které umějí získávat dusík ze vzduchu, a tak ho postupně doplňují do půdy. Ekofarmy usilují o uzavřený koloběh živin.

- Nepoužívá syntetické pesticidy. Raději se před škůdci a chorobami chrání střídáním plodin, rezistentními odrůdami, podporou užitečného hmyzu či ptáků, přírodními preparáty a podobně. Nebo cíleným nasazováním biologických nepřátel, jako jsou draví roztoči nebo bakterie, které hubí housenky.

- Stará se o skutečný welfare zvířat: Samozřejmostí je výběh a respektování jejich přirozených potřeb & prevence chorob

- Vyhýbá se rizikovým chemikáliím: Kromě syntetických pesticidů a hnojiv při pěstování se nepoužívají ani žádná umělá aditiva při výrobě biopotravin

Ekologické zemědělství ozdravuje půdu...

- **vrací do půdy organickou hmotu** (humus), která z polí soustavně ubývá. Ta je např. klíč k **lepšímu zadržování vody** – příliš srážek (vodní eroze - z českých polí totiž každý rok odtéká 21 milionů tun ornice) X **sucho**.

- Měření na 74 různých místech světa zjistila, že ve svrchních 20 centimetrech ekologicky obhospodařované půdy bývá v průměru o 3,50 tuny uhlíku na hektar více
- Půda na biofarmách také o 137 % lépe infiltruje vodu a o 22 % méně ornice odtéká vinou eroze. Není tu na mysli retence, tzn. zadržování vody?
- Porovnání desítek různých pokusů také ukázalo, že na biofarmách bývá v průměru o 41 % více půdních mikrobů, kteří jsou důležití pro recyklaci živin a jejich dostupnost plodinám

Ekologické zemědělství oživuje krajinu...

- porovnání více než 60 různých studií spočítalo, že **na biofarmách je v průměru o polovinu početnější divoká fauna a flóra**. Německé testy rovněž potvrdily, že v krajině s biofarmami žije mnohem více důležitého opylujícího hmyzu: o 60 % více včel, o 150 % více čmeláků a podobně. Podél polí také roste několikanásobně více kvetoucích rostlin, takže včely tu mají lepší pastvu. Přestože ještě v roce 1935 se u nás ulovilo dva a půl milionu koroptví, nyní jich v celé republice nežije více než 40 tisíc

Biopotraviny...

- Přibližně každý druhý vzorek běžných potravin v českých obchodech obsahuje zbytky syntetických pesticidů. Ekologické zemědělství je nepoužívá – a také se v biopotravinách prakticky nevyskytují
- Biopotraviny také obsahují o 87 % méně dusitanů nebo o polovinu méně toxického kadmia (obojí se do potravin často dostává ze syntetických hnojiv) .

Úroda v ekologickém zemědělství...

Při porovnání 1071 pokusech prováděných na 52 různých plodinách ve 38 zemích během minulých pětatřiceti let se ukázalo, že výnosy biopotravin skutečně byly v průměru o pětinu nižší. Úroda je tedy nižší, ale jenom o trochu.

Deficit se ovšem zmenšuje tam, kde biofarmy používají častější střídání plodin (pak činí jen 8 %) nebo namísto monokultury pěstují více plodin zároveň (9 %).

Biopotraviny...

- Všechna porovnání samozřejmě platí pro ekologické versus intenzivní průmyslové zemědělství – nikoli pro srovnání s tradičními drobnými rolníky v rozvojových zemích. *Pro ně* by přechod na sofistikované ekologické postupy podstatně vylepšil úrodu, v některých případech i několikanásobně.
- Rozdíly ve výnosech se ovšem zmenšují v suchých podmínkách.** Pak ekologické zemědělství těží z benefitů, které mu dává organická hmota v půdě.

Maso je součástí bio řešení...

Bio neznamená vegetariánské – přesně naopak. Výroba masa a mléka je důležitou součástí ekologického zemědělství. Potřebuje zvířata, protože používá hnůj a další statková hnojiva k recyklaci živin do polí. **Cca 55% zvířat je v ČR ekologických – na pastvinách v režimu EZ.**

Při chovu hospodářských zvířat mnohem častěji využívá chovu na otevřených pastvinách a méně používá vysokoenergetická krmiva vypěstovaná na polích. Ornou půdu tak šetří pro jiné účely – potravinářské...

PŘÍLEŽITOSTI A PROBLÉMY:

- POTRAVINÁŘSKÝ SEKTOR A ZPRACOVÁNÍ**– jatka, mlékárny, pekárny, ovoce, zelenina
- TRH** – v zahraničí BIO 50% nabídky v marketech, srovnatelné cenově s konvencí (**rozdíl ve většině komodit do 30%**), **překlopení z kategorie EXKLUZIVNÍ ZBOŽÍ S VYSOKOU MARŽÍ V MALÉM OBRATU do kategorie ZBOŽÍ DENNÍ SPOTŘEBY – NÍZKÁ MARŽE A VYSOKÝ OBRAT ...meziroční nárůsty 13,5%**
- OSVĚTA SPOTŘEBITELE**– **CHCEME ZDRAVOU KRAJINU, PŮDU A VODU PRO NAŠE OBČANY V NAŠÍ ZEMI...EZ** není jen o produkci, ale právě o externalitách (mimoprodukční funkce – oblasti hory a podhory, ale i orná v úrodných oblastech...kvalita vody, organika)
- VEŘEJNÉ STRAVOVÁNÍ** (školy, školky, nemocnice, státní správa, armáda atd.) – odbyt, podpora trhu i potravinářského sektoru, stabilizační prvek, edukační prvek . .

...BIO JE NORMÁLNÍ!

DĚKUJI ZA POZORNOST!

KATEŘINA URBÁNKOVÁ
MANAŽERKA PRO-BIO SVAZU EKLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ

